

**แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิด
การจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี***
**GUIDELINES FOR DEVELOPING SUSTAINABLE CULTURAL TOURISM UNDER THE
CONCEPT OF NETWORKED PUBLIC SECTOR MANAGEMENT
IN PHETCHABURI PROVINCE.**

รองฤทธิ์ จันทร์เขียว

Rongrit Chankhao

วัลย์พร ชินศรี

Walaiporn Chinnasri

คณะรัฐประศาสนศาสตร์และสังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด, ประเทศไทย

Faculty of Public Administration and Social Sciences, Stamford International University, Thailand

E-mail: rongrit17@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล 3) ศึกษาปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 384 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวนทางเดียว การถดถอยเชิงพหุ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในภาพรวมและรายด้านมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก 2) นักท่องเที่ยวที่มี อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ต่างกัน 3) ปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ในภาพรวม ด้านผู้นำชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และ ด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 4) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ต้องเน้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างประสบการณ์ร่วม ใช้นวัตกรรมดิจิทัลยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน และร้อยเรียงเรื่องราวจากทุน

* Received 22 June 2026; Revised 1 July 2026; Accepted 18 August 2026

วัฒนธรรมเดิมผ่านกิจกรรมเวิร์กชอป โดยการขับเคลื่อนด้วยผู้นำชุมชนเชิงรุกที่สร้างการมีส่วนร่วมและการตลาดร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และเครือข่ายชุมชน เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาควบคู่กับการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเกื้อกูลกัน

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน, การจัดการภาครัฐแบบเครือข่าย

Abstract

This research aimed to 1) Study the level of sustainable cultural tourism development 2) Comparing opinions on the sustainable development of cultural tourism classified by personal factors 3) Analyzing the causal relationships between tourism development factors and sustainable cultural tourism development and 4) Explore guidelines for the sustainable development of cultural tourism. The sample group consisted of 384 tourists engaging in cultural tourism in Phetchaburi Province and 10 key informants. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance (ANOVA), multiple regression analysis, and content analysis. Findings: 1) Sustainable development of cultural tourism 2) Tourists with different ages, marital statuses, education levels, occupations, and average monthly incomes exhibit significantly different perceptions toward the sustainable development of cultural tourism. 3) Overall tourism development factors comprising community leadership, public participation, community management, local wisdom and culture, support from public and private sectors, and the creation of tourism networks have a significant positive causal relationship with the sustainable development of cultural tourism at the 0.001 significance level. 4) Sustainable cultural tourism development should prioritize creative tourism that fosters shared experiences, leverages digital innovation to upgrade infrastructure, and interprets cultural capital through interactive storytelling workshops. This initiative must be driven by proactive community leadership that promotes inclusive participation and collaborative marketing among the public sector, private sector, and local networks. Such an approach effectively integrates the preservation of indigenous wisdom with mutually beneficial economic growth.

Keywords: Tourism Development, Sustainable Cultural Tourism, Networked Public Sector Management

บทนำ

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความสนใจอย่างมากทั่วโลก เนื่องจากมิติทางวัฒนธรรมเป็นทรัพย์สินที่มีคุณค่าไม่สามารถทดแทนได้ และสามารถช่วยสร้างรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น ในประเทศไทยเองรัฐบาลได้ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวไม่เพียงแต่นับธรรมชาติหรือทะเล แต่ควรเน้นให้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย

โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น เพชรบุรี ที่มีศิลปะ ประเพณี และทรัพยากรทางวัฒนธรรมหลายประการ (รักพงษ์ แสนศรี, และธนวรรณ วรสิงห์, 2567) ซึ่งการจะขับเคลื่อนศักยภาพดังกล่าวให้เกิดผลสัมฤทธิ์จำเป็นต้องอาศัยการบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย (Network Governance) เพื่อเปลี่ยนผ่านการทำงานจากการรวมศูนย์ไปสู่การสร้างภาคีหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์กับภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ผ่านการถ่ายโอนภารกิจที่เหมาะสมและทำข้อตกลงร่วมในการบูรณาการทรัพยากรและความเชี่ยวชาญของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน อันเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างคล่องตัวภายใต้ระบบการบริหารราชการแบบเปิด (อิทธิชัย สีดำ, 2564)

อย่างไรก็ตาม แม้ที่ผ่านมาภาครัฐจะพยายามขับเคลื่อนโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเพชรบุรีอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการเมืองสร้างสรรค์ ชุมชนสร้างเสริม อาหารสร้างชื่อ เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ Soft Power ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ย่านเมืองเก่า เช่น ชุมชนวัดเกาะและถนนพานิชเจริญ โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงมรดกทางวัฒนธรรมทั้งด้านงานช่างศิลป์โบราณและภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่นเข้ากับวิถีชีวิตของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบุรี, 2568) แต่ในทางปฏิบัติยังคงเผชิญข้อจำกัดในการเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความเป็นเอกภาพ และไม่สามารถสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการคุ้มครองคุณค่าทางวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ หากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังปราศจากกระบวนการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ ย่อมมีความเสี่ยงที่จะนำไปสู่ปัญหาการเสื่อมโทรมของโบราณสถาน การสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมถึงปัญหาความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งปัจจัยลบเหล่านี้จะบั่นทอนโอกาสในการสร้างความยั่งยืนให้แก่แหล่งท่องเที่ยวและลดทอนคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นในระยะยาว (สุธิดารัตน์ มัทธวรรตน์, และชยาภรณ์ ศฤงคารทวิกุล, 2564) นอกจากนี้ งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ พบว่า ความสำเร็จของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมักขึ้นกับปัจจัยภายใน เช่น ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของชุมชน และการบริหารจัดการที่โปร่งใส ซึ่งหากจังหวัดเพชรบุรีสามารถนำบทเรียนและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมมาปรับใช้ จะช่วยยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวและสร้างคุณค่าที่ยั่งยืน (Yoopetch, C., 2022)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสามารถพัฒนาไปอย่างยั่งยืน ประเมินผลกระทบและรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการสร้างประโยชน์ต่อชุมชนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้ดังนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรีในปี 2569 ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน เนื่องจากเป็นประชากรที่มีปริมาณหมุนเวียนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ไม่สามารถระบุจำนวนที่แน่นอนได้ จึงกำหนดให้เป็นประชากรที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน (Infinite Population)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ คอแครน (Cochran, W. G., 1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 5% ซึ่งคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 384 คน

3. วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Technique) ผู้วิจัยใช้วิธีการการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยวิธีสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ครอบคลุมนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรีในปี 2569

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ตัวแทนระดับผู้บริหารของจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 1 คน ตัวแทนของ ททท. เพชรบุรี จำนวน 1 คน และตัวแทนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วยผู้ประกอบการโรงแรมจำนวน 2 คน ผู้ประกอบการร้านอาหาร จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการ รถโดยสารสาธารณะ จำนวน 2 คน และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1: ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ (เพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน) ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2: ปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 24 ข้อ ครอบคลุม 6 ด้าน (ด้านผู้นำชุมชน, ด้านการมีส่วนร่วม, ด้านการบริหารจัดการชุมชน, ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน, ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) (Likert, R., 1967)

ตอนที่ 3: การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 24 ข้อ ครอบคลุม 6 ด้าน (ด้านความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว, ด้านความสามารถในการเข้าถึง, ด้านสิ่งดึงดูดใจ, ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก, ด้านกิจกรรม และด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) (Likert, R., 1967)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

ความตรง (Validity): ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหาครบถ้วน

ความเชื่อมั่น (Reliability): นำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.956 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สูงมากและนำไปจัดเก็บข้อมูลจริงได้

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรีใน 6 ด้านหลัก โดยใช้ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้งด้านแหล่งข้อมูล เวลา และบุคคล เพื่อยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพ (สุภางค์ จันทวานิช, 2559)การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ: ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองแก่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 384 ชุด ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม ถึง มีนาคม ปี 2569

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ: ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 คน พร้อมบันทึกและถอดคำสัมภาษณ์เพื่อสรุปประเด็นสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics): ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

การทดสอบความแตกต่าง: ใช้ One-way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป หากพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD

การวิเคราะห์อิทธิพล: ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์/อิทธิพล ของปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี โดยตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อนด้วยค่า Durbin-Watson (เกณฑ์ 1.5 - 2.5)

3. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis): ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการจำแนกหมวดหมู่ข้อมูล การลดทอนข้อมูล และสรุปประเด็นเพื่อหาแนวทางการพัฒนาตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ภาพรวม

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการพัฒนา	ลำดับที่
1. ด้านความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว	3.63	0.24	มาก	6
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึง	3.68	0.23	มาก	5
3. ด้านสิ่งดึงดูดใจ	3.70	0.24	มาก	4
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.71	0.24	มาก	3
5. ด้านกิจกรรม	3.74	0.25	มาก	1
6. ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว	3.71	0.22	มาก	2
รวม	3.70	0.18	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีการพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.25) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = 0.22) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = 0.24) ด้านสิ่งดึงดูดใจ ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 0.24) ด้านความสามารถในการเข้าถึง ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 0.23) และด้านความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = 0.24)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรีจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์	สถิติที่ใช้	Sig.	ผลการทดสอบ
เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรีไม่ต่างกัน	One way ANOVA	0.685	ปฏิเสธ
อายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรีต่างกัน	One way ANOVA	0.000*	ยอมรับ
สถานภาพสมรสที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ต่างกัน	One way ANOVA	0.005*	ยอมรับ
ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ต่างกัน	One way ANOVA	0.000*	ยอมรับ
อาชีพที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ต่างกัน	One way ANOVA	0.000*	ยอมรับ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่าง	One way ANOVA	0.000*	ยอมรับ

ยังยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบ

เครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ต่างกัน

จากตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี ที่มี อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยังยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรีที่มี เพศ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยังยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ไม่ต่างกัน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยังยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยังยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยังยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี				
	B	S.E.	สปส. Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	0.205	0.054	-	3.798	0.000***
1. ด้านผู้นำชุมชน	0.140	0.022	0.157	6.418	0.000***
2. ด้านการมีส่วนร่วม	0.214	0.026	0.254	8.135	0.000***
3. ด้านการบริหารจัดการชุมชน	0.173	0.025	0.192	6.875	0.000***
4. ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน	0.116	0.028	0.129	4.193	0.000***
5. ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	0.136	0.026	0.150	5.249	0.000***
6. ด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว	0.165	0.026	0.190	6.399	0.000****

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$ $R = 0.956$
 ** $p \leq 0.01$ $R^2 = 0.914$
 *** $p \leq 0.001$ R^2 ปรับ = 0.913
 $F = 669.444$
 ระดับนัยสำคัญ = 0.000
 Durbin-Watson = 2.125

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี จากการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin-Watson) ในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 2.125 คือ ตัวแปรอิสระประกอบด้วย (1) ด้านผู้นำชุมชน (2) ด้านการมีส่วนร่วม (3) ด้านการบริหารจัดการชุมชน (4) ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน (5) ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และ (6) ด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงอิสระในตัวเอง โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (R) อยู่ในระดับสูงมาก 0.956 และและพิจารณาจากการปรับมาตรฐานของตัวแปร (Standardized Variables) ร้อยละ 91.30-91.40 ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และค่า สปส. Beta เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ($\beta_{\text{การมีส่วนร่วม}} = 0.254$, Sig. = 0.000) ด้านการบริหารจัดการชุมชน ($\beta_{\text{การบริหารจัดการชุมชน}} = 0.192$, Sig. = 0.000) ด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว ($\beta_{\text{การสร้างเครือข่าย}} = 0.190$, Sig. = 0.000) ด้านผู้นำชุมชน ($\beta_{\text{ผู้นำชุมชน}} = 0.157$, Sig. = 0.000) ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ($\beta_{\text{การสนับสนุนจากหน่วยงาน}} = 0.150$, Sig. = 0.000) และด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน ($\beta_{\text{ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม}} = 0.129$, Sig. = 0.000) โดยมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านผู้นำชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 + b_6x_6$$

$$\hat{Y} = 0.205 + 0.140 (\text{ด้านผู้นำชุมชน}) + 0.214 (\text{ด้านการมีส่วนร่วม}) + 0.173 (\text{ด้านการบริหารจัดการชุมชน}) + 0.116 (\text{ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน}) + 0.136 (\text{ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน}) + 0.165 (\text{ด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว})$$

วัตถุประสงค์ที่ 4 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี จำเป็นต้องยกระดับจากการชมสถานที่แบบเดิมสู่การสร้างประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์ (Experiential Tourism) โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติมาสร้างเรื่องราว (Storytelling) ควบคู่ไปกับการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานตามหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design) และการนำเทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล โดยความสำเร็จนี้มีหัวใจสำคัญอยู่ที่การผนึกกำลังพหุภาคีผ่านกลไกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ซึ่งต้องมีผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์เป็นตัวกลางในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น นำไปสู่การบริหารจัดการที่โปร่งใสและเป็นธรรม เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์

รากเหง้าภูมิปัญญาและการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ ผ่านการบริการที่มีความเป็นมืออาชีพและการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกื้อกูลกันอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมและรายด้านมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า จังหวัดเพชรบุรีมี “ทุนทางสังคม” (Social Capital) ที่เข้มแข็ง ผู้นำชุมชนและเครือข่ายภาครัฐ-เอกชนมีความเข้าใจในเป้าหมายเดียวกัน คือการนำวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยไม่ทำลายรากเหง้าดั้งเดิม ส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ได้เป็นเพียงนโยบายจากบนลงล่าง (Top-down) แต่เป็นความต้องการและการลงมือทำจากฐานราก (Bottom-up) ที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายอย่างสมบูรณ์ รวมถึงได้สร้างความตระหนักรู้ร่วมกัน (Shared Value) ให้กับคนในพื้นที่ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่สมดุลทั้งในมิติของเศรษฐกิจ (การกระจายรายได้) มิติสังคม (การรักษาเอกลักษณ์) และมิติสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความยั่งยืนอย่างแท้จริง สอดคล้องทฤษฎีของ Pike (2008) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์ และการนำเสนอทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้อื่น ๆ แก่ผู้บริโภค สิ่งสำคัญ คือ แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเยี่ยมชมหรือพักอาศัย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 ประการ (6A's) ดังต่อไปนี้ 1) ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Package) เป็นการจัดการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความสะดวกรวดเร็ว รู้ถึงแหล่งท่องเที่ยวในสถานที่ที่จะเดินทางไป เพื่อให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว 2) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) ได้แก่การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น สนามบิน ระบบคมนาคม ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่งเช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบกและทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางหรือแหล่งท่องเที่ยว(Attraction) ได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย 3) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ 4) สิ่งอำนวยความสะดวก(Amenities) ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์ Bed & Breakfast และ Guest House โดยที่พักแรมประเภทต่างๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับที่แตกต่างกันซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างกันอีกด้วยเช่น ภัตตาคาร บาร์ฟิตเนส เซ็นเตอร์สรวายน้ำ ชาวน่าและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เป็นต้น 5) กิจกรรม (Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกัน ในยุคปัจจุบันซึ่งการท่องเที่ยวมิได้หมายเพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ความงดงามของป่าไม้ธรรมชาติหากมีความสำคัญ สำหรับผู้มาเยือน คือการได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่นการเดินป่า เพื่อศึกษาระบบนิเวศเขตเส้นศูนย์สูตรในป่าดิบชื้น การล่องแก่งในแม่น้ำของท้องถิ่น การป็นหน้าผาการดำน้ำ รูปแบบ Scuba Diving หรือ

Snorkeling การพายเรือแคนูบริเวณป่าชายเลน การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมทำกิจกรรมกับชุมชนท้องถิ่น เช่น การไถนาการดำน้ำการเกี่ยวข้าวการร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น 6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) ได้แก่ทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยวอาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์สถานบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสารโชค ฐะนุติ และชนัด เผ่าพันธุ์ดี (2565) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตำบลบางขุนไทร โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านกิจกรรม ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน

นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรีที่มี อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีเข้าสู่ยุคของการ “รับรู้ตามประสบการณ์ชีวิต” อย่างชัดเจน โดยเริ่มต้นจากปัจจัยด้าน อายุ ที่สะท้อนถึงความต้องการที่ต่างขั้ว ระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุที่มองหาความสะดวกปลอดภัยกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มองหาความตื่นเต้นและนวัตกรรม สอดคล้องกับ สถานภาพสมรส ที่กลุ่มครอบครัวจะให้ความสำคัญกับการจัดการพื้นที่ที่เป็นสัดส่วนและกิจกรรมที่รองรับคนทุกวัย มากกว่ากลุ่มโสดที่เน้นความคล่องตัวในการเข้าถึง ในขณะที่ ระดับการศึกษา และ อาชีพ เป็นตัวกำหนดวิสัยทัศน์และความคาดหวังต่อ “คุณภาพการบริหารจัดการ” โดยกลุ่มที่มีการศึกษาสูงหรือประกอบอาชีพเฉพาะทางมักมีความเห็นที่ละเอียดอ่อนต่อเรื่อง Storytelling และการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ต้องถูกต้องและมีรูมร่ายทางศิลปะ เชื่อมโยงไปถึงรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นปัจจัยกำหนดอำนาจซื้อและความคาดหวังต่อ “ความคุ้มค่าของการบริการ” นักท่องเที่ยวกลุ่มรายได้สูงย่อมคาดหวังระบบการจองออนไลน์ที่รวดเร็วและการให้บริการระดับพรีเมียม ในขณะที่กลุ่มรายได้ปานกลางอาจเน้นไปที่ความสะดวกและสินค้าที่ระลึกที่ราคาสมเหตุสมผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี กะเส็มมิ (2564) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ชุมชนบ้านท่าดินแดง อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านท่าดินแดง อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงาต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัตถุประสงค์ที่ 3 ปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ในภาพรวม ด้านผู้นำชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และ ด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่าความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีไม่ได้เกิดขึ้นจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงลำพัง แต่เริ่มจาก ด้านผู้นำชุมชน ซึ่งทำหน้าที่เป็น “หัวขบวน” และ “ผู้เชื่อมประสาน” (Mediator) ที่มีความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรับรู้ ซึ่งความเป็นผู้นำนี้เองที่เป็นตัวจุดประกายให้เกิด ด้านการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน เมื่อชาวบ้านเชื่อมั่นในผู้นำ จึงพร้อมที่จะเข้ามา “ร่วมคิด ร่วมวางแผน” และระบุดีภาพของชุมชนตนเองจนนำไปสู่ ด้านการบริหารจัดการชุมชน ที่มีโครงสร้างคณะกรรมการชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และการจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่ปลอดภัย ในขณะเดียวกัน ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน ทำหน้าที่เป็น “วัตถุดิบและฐานราก” ที่สำคัญที่สุด โดยการนำวัตถุดิบท้องถิ่นและการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาเป็นจุดขายหลัก ซึ่งปัจจัยนี้จะมี ความเข้มแข็งได้ต้องพึ่งพา ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่ทำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยง” ช่วยยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์และผลักดันแผนชุมชนให้เป็นรูปธรรม และประเด็นสุดท้ายที่เป็นตัวประสานทุกอย่างเข้าด้วยกันคือ ด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นตัวเปลี่ยนสถานะจากแหล่งท่องเที่ยวโดดเดี่ยว (Stand-alone) ให้กลายเป็น “โครงข่ายการเรียนรู้” ที่มีการส่งต่อนักท่องเที่ยวและข้อมูลระหว่างกันอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวีน พชรโชติสุธี (2565) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการชุมชนการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบได้แก่ ด้านภาวะผู้นำและการใช้เทคโนโลยี ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างความสัมพันธ์ ด้านการบริการลูกค้าและการประหยัดต้นทุน ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบปัจจัยการบริหารจัดการชุมชนการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนในจังหวัดขอนแก่นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

วัตถุประสงค์ที่ 4 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี

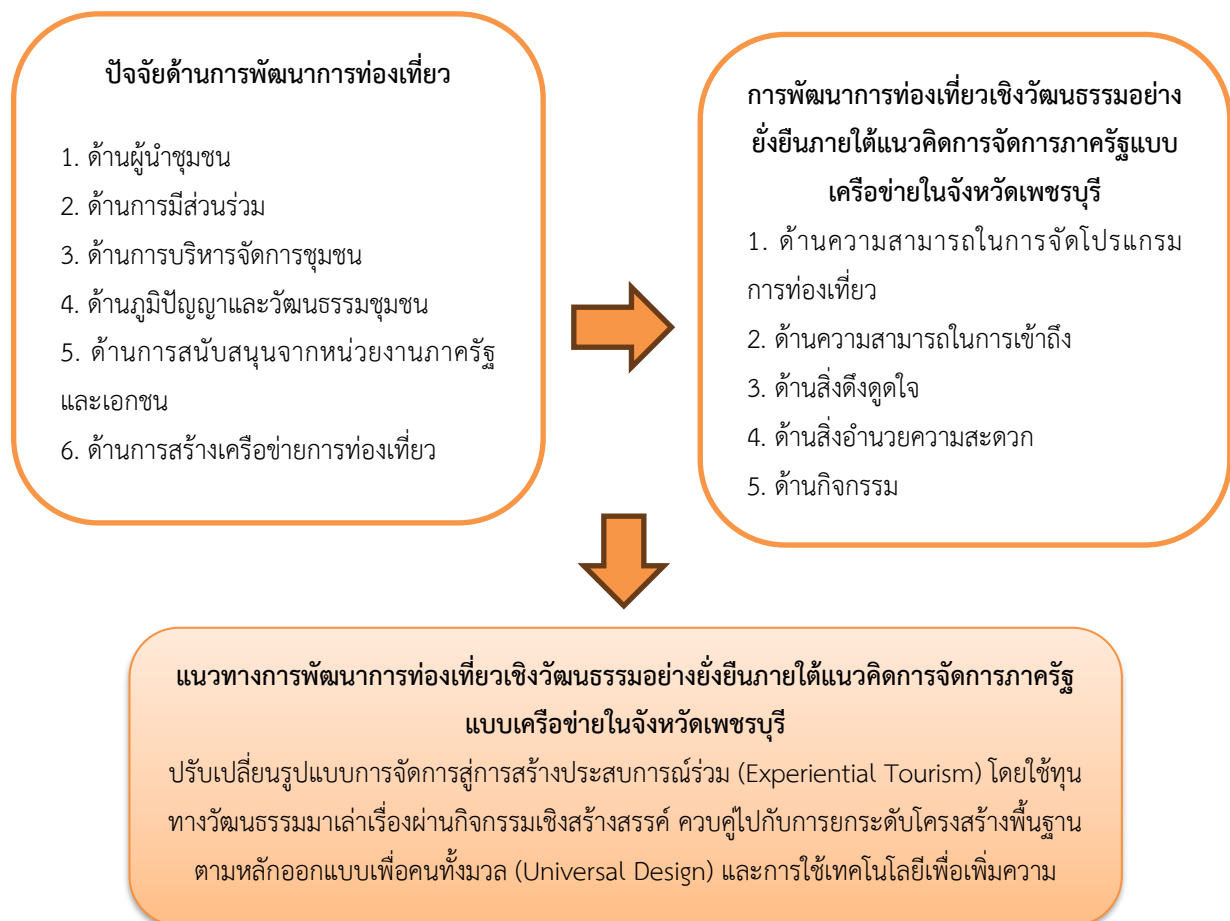
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าการเปลี่ยนผ่านไปสู่การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (Experiential Tourism) ผ่านการเล่าเรื่อง (Storytelling) และการฝึกกำลังของพหุภาคีนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่การท่องเที่ยวแบบเดิมไม่สามารถตอบโจทย์การสร้างมูลค่าเพิ่มทางวัฒนธรรมได้เพียงพอ การที่เพชรบุรีมีฐานทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งแต่ยังขาดความเป็นเอกภาพในเชิงการจัดการ ทำให้การนำแนวคิดการเล่าเรื่อง (Storytelling) มาใช้จึงเปรียบเสมือนการสร้าง “อัตลักษณ์เชิงประสบการณ์” (Experiential Identity) ที่เปลี่ยนโบราณสถานหรือประเพณีที่เคยเป็นเพียงวัตถุจัดแสดง ให้กลายเป็นเรื่องราวที่มีชีวิตและเชื่อมโยงกับนักท่องเที่ยวทางอารมณ์ ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มระยะเวลาพำนักรและกระตุ้นการใช้จ่ายในพื้นที่มากกว่าการท่องเที่ยวแบบชมผ่านตามปกติ ในส่วนของกลไกเครือข่ายพหุภาคี (รัฐ เอกชน และชุมชน) นั้น การวิเคราะห์เจาะลึกพบว่าความร่วมมือรูปแบบนี้ไม่ใช่เพียงเรื่องของการแบ่งงานกันทำ แต่คือ “กระบวนการสร้างความชอบธรรมในการบริหารจัดการทรัพยากร” โดยที่ภาครัฐเปลี่ยนบทบาทจากผู้

บงการมาเป็นผู้สนับสนุน (Facilitator) ในขณะที่ภาคเอกชนทำหน้าที่ขับเคลื่อนกลไกการตลาด และชุมชนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมที่แท้จริง การบริหารจัดการเช่นนี้จะช่วยลดความขัดแย้งด้านผลประโยชน์และสร้างความเป็นเจ้าของร่วม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการรักษาความสมดุลระหว่างการขยายตัวทางเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์พื้นที่ นอกจากนี้ การปรับใช้แนวทางดังกล่าวภายใต้กลไกเครือข่ายพหุภาคี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารัตน์ คงพร (2568) วิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ (1) ให้ความสำคัญกับการดูแลรักษา (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (3) พัฒนาระบบการตลาดและการสื่อสารดิจิทัล (4) พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (5) พัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก (6) ส่งเสริมการจัดการจำนวนนักท่องเที่ยวและการบริหารความยั่งยืน และ (7) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี ได้องค์ความรู้ใหม่ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัยได้ทราบถึง 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมาก 2) นักท่องเที่ยวที่มี อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ต่างกัน 3) ปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านผู้นำชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และ ด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแบบเครือข่ายในจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 4) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการสู่การสร้างประสบการณ์ร่วม โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาเล่าเรื่องผ่านกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานตามหลักออกแบบเพื่อคนทั้งมวล และการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึง ข้อเสนอแนะได้แก่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จังหวัดควรกำหนดนโยบายให้หน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เชื่อมโยงข้อมูลการท่องเที่ยวและระบบการจองแบบ One-Stop Service เพื่อสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ

2) จังหวัดควรกำหนดนโยบายให้แหล่งท่องเที่ยวและผู้ประกอบการต้องใช้สินค้าและบริการจากผู้ผลิตราย่อยในชุมชน (Local Content Requirement) เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ฐานรากอย่างแท้จริงตามแนวทางความยั่งยืน

3) จังหวัดควรกำหนดมาตรฐานให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวด (Zero Waste) และการจัดทำพื้นที่ตามหลัก Universal Design เพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำโครงการ “Marketplace ในแหล่งท่องเที่ยว” โดยจัดสรรพื้นที่หรือกิจกรรมในโปรแกรมทัวร์ให้มีการแวะพัก ณ จุดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยตรง เพื่อเพิ่มช่องทางการขายและกระจายรายได้สู่ผู้ผลิตรายย่อยให้เป็นรูปธรรม

2) กรมศิลปากรและสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ควรจัดทำแผนผัง (Zoning Plan) และติดตั้งป้ายสัญลักษณ์แบ่งเขตพื้นที่ “เขตโบราณสถานหวงห้าม” และ “เขตพื้นที่อนุญาตให้เข้าชม” ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันความเสียหายต่อสมบัติทางวัฒนธรรมและบริหารจัดการจำนวนคนเข้าชม (Visitor Flow)

3) วัฒนธรรมจังหวัดและกลุ่มผู้นำชุมชน ควรจัดทำ “ปฏิทินวัฒนธรรมมีชีวิต” โดยฟื้นฟูประเพณีที่หาชมยากหรือกิจกรรมวิถีชีวิตดั้งเดิม (เช่น การเคียวตาลตรีพรณ หรือการทำว้าวไทย) มาจัดเป็นสาธิตกิจกรรมประจำเดือน เพื่อให้นักท่องเที่ยวเห็นรากเหง้าของชาวเพชรบุรีที่ยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

4) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ ควรจัดสรรงบประมาณพัฒนาพื้นที่ส่วนกลาง (Public Space) โดยใช้การออกแบบที่ใช้วัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ หรือวัสดุรีไซเคิล จัดทำเป็นที่พักริมทางที่กลมกลืนกับภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมและเพิ่มจุดนั่งพักให้ครอบคลุมทุกระยะ 500 เมตร

5) มหาวิทยาลัยในพื้นที่ร่วมกับชุมชนท่องเที่ยว ควรพัฒนาหลักสูตร “Local Interpreter” (นักเล่าเรื่องท้องถิ่น) เพื่อฝึกฝนให้ชาวบ้านสามารถจัดกิจกรรม “สุนทรียสนทนา” หรือ Workshop สั้น ๆ ที่เน้นการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงกับนักท่องเที่ยว แทนการเดินชมเพียงอย่างเดียว

6) พาณิชย์จังหวัดและหอการค้าจังหวัด ควรดำเนินการตรวจสอบและคัดเลือกสินค้า (Curate) เพื่อมอบตราสัญลักษณ์ “Phetchaburi Authentic” ให้แก่ร้านค้าที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นแท้จริง และให้คำแนะนำในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging) ให้มีความร่วมสมัยแต่ยังคงกลิ่นอายวัฒนธรรมเพชรบุรี

7) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้สั่งการ” เป็น “ผู้สนับสนุนและเชื่อมโยงเครือข่าย” (Facilitator) โดยเน้นการดึงศักยภาพของผู้นำชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นตัวตั้ง แล้วเสริมความแข็งแกร่งด้วยระบบบริหารจัดการและเครือข่ายดิจิทัล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1) เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เน้นเฉพาะด้านวัฒนธรรม การศึกษาครั้งต่อไปควรเปรียบเทียบกับเครือข่ายการท่องเที่ยวประเภทอื่นในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อหารูปแบบการจัดการเครือข่าย (Network Governance) ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในภาพรวมของจังหวัด

2) เนื่องจากผลการวิจัยชี้ว่าด้าน “ผู้นำชุมชน” และ “การเข้าถึง” ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเล่าเรื่อง (Digital Storytelling) ที่มีต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจเดินทางซ้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Gen Z และ Gen Alpha

บรรณานุกรม

- กันยารัตน์ คงพร. (2568). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม*, 3(4), 123-141.
- ปภาวิน พชรโชติสุธี. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการชุมชนการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 12(3), 125-138.
- ประสารโชค ธวัชนุติ, และชนิด เผ่าพันธุ์ดี. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. 12(1), 39-45.
- รักพงษ์ แสนศรี, และธนวรรณ วรสิงห์. (2567). การทบทวนขอบเขตงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. 18(3), 1-11.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบุรี. (2568). *ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี ชวนสัมผัสเสน่ห์ Soft Power “เมืองสร้างสรรค์ ชุมชนสร้างเสริม อาหารสร้างชื่อ” เปิดประสบการณ์ท่องเที่ยวสุดยั่งยืน*. เข้าถึงได้จาก <https://phetchaburi.prd.go.th/th/content/category/detail/id/6/iid/405130>

- สุธิดารัตน์ มัทธวรรตน์, และชยาภรณ์ ศฤงคารทวีกุล. (2564). การบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยวิถีชุมชนกรณีศึกษา: ชุมชนกำแพงทองพัฒนา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 12(1), 106-116.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559). *การวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี กะเส็มมิ. (2564). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ชุมชนบ้านท่าดินแดง อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา [วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและบริการแบบบูรณาการ]. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- อิทธิชัย สีด้า. (2564). การบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่ายกับการนำมาใช้ในประเทศไทย. *Journal of Administrative and Management Innovation*, 9(3), 95–106.
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.
- Likert, R. (1967). The method of constructing and attitude scale. In M. F. (Ed.), *Attitude theory and measurement*. Wiley & Sons.
- Pike, S. D. (2008). *Destination marketing: An integrated marketing communication approach*. Butterworth-Heinemann.
- Yoopetch, C. (2022). Sustainable cultural tourism and community development: The perspectives of residents' and the application of social exchange theory. *Journal of Urban Culture Research*, 24, 3–22.